

Μικρή συμβολή στο διάλογο για τὸ Οὐκρανικὸ «Αὐτοκέφαλο», ΜΕΡΟΣ Β΄

Πρωτοπρεσβύτερος

Ἀναστάσιος Κ. Γκοτσόπουλος

Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Πατρῶν

τηλ. 6945-377621, agotsopo@gmail.com

Πάτρα 4.2.2019

ΜΕΡΟΣ Β΄

Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο ἢ κακοκέφαλο;

Στὸ α΄ μέρος τῆς μικρῆς συμβολῆς μας προσκομίσαμε ἐπίσημα στοιχεῖα, ἔγγραφα καὶ ἐκδόσεις κυρίως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Τυπικὰ 11-17^{ου} αἰ., Συνταγμάτια 18-20^{ου} αἰ.), μελέτες στελεχῶν καὶ συνεργατῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Ἀρχαιο-φύλακας τοῦ Οἰκ. Θρόνου Κ. Δελλικάνης, π. Θ. Ζήσης, Β. Σταυρίδης, Βλ. Φειδᾶς, Γρ. Λαρεντζάκης) καθὼς καὶ ἐπίσημα διατυπωμένες θέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου (ἐπιστολές, ὁμιλίες). Ὅλα τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα συνομολογοῦν μία ἀπολύτως βέβαιη ἐκκλησιαστικὴ πραγματικότητα: **τοὺς τελευταίους τρισεῖμισι αἰῶνες ἢ «Μητρόπολις Κυόβου» ἢ «Μικρὰ Ρωσία», μέρος τῆς σημερινῆς Οὐκρανίας, ἀστασίαστα ὑπαγόταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας ἀσκοῦσε τὴν πλήρη κανονικὴ δικαιοδοσία του** σὲ ὅλα τα ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ κυρίως στὰ δύο καίριας σημασίας σημεία τῆς ἐκλογῆς καὶ κρίσεως τῶν ἐπισκόπων, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῆς Οὐκρανίας **συμμετεῖχαν ἐνεργά** σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας (ἐνοριακὴ ζωή, μοναχισμὸς θεολογικὲς σπουδές, διοίκηση).

Θὰ μπορούσε κάποιος νὰ ἰσχυριστεῖ – δικαίως ἀπὸ μία πλευρὰ – ὅτι ἡ παράθεση τῶν ἀνωτέρω ἀδιαμφισβητήτων ἱστορικῶν στοιχείων εἶναι τελείως περιττή, διότι γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπάρχει ἓνα ἄλλο **ὑψιστο κριτήριο** τὸ ὁποῖο αὐτὸ καὶ μόνο σὲ παρόμοιες περιπτώσεις ἀποφαίνεται τελεσίδικα: ἢ **ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία καὶ ζωὴ** ἢ μὲ ἄλλα λόγια αὐτὸ ποὺ ἔγραψε ὁ Βικέντιος Λερίνης «quod ubique, quod semperque, quod ab omnibus creditum est» («ὅ,τι παντοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη»). Αὐτὸ τὸ ὁποῖο στὴν κανονικὴ παράδοση ἔχει χαρακτηριστεῖ ὡς «**ἔθος**» [43] **καὶ ἔχει ἐφαρμογὴ ἀκόμα καὶ σὲ ζητήματα κανονικῆς δικαιοδοσίας**. Ἄλλωστε τὸ αὐτοκέφαλο τῆς

Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπικυρώθηκε ὑπὸ τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431 μΧ) ἀκριβῶς λόγω τοῦ **ἐπικρατήσαντος ἐθίμου** οἱ ἐν Κύπρῳ ἐπίσκοποι νὰ χειροτονοῦνται ἀπὸ τὴ Σύνοδό τους καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Θρόνο τῆς Ἀντιοχείας: «*ἐξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον οἱ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν, τῶν κατὰ τὴν Κύπρον, προεστῶτες, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων Πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἐαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι*· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων, καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται· ... Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σώζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρᾷ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, **κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος**» (κανόνας Γ-8). Σχετικοὶ εἶναι καὶ οἱ πολὺ σημαντικοὶ κανόνες **A-6, B-2, Δ-28** ποὺ ἀφοροῦν σὲ κανονικὴ δικαιοδοσία ἐπαρχιῶν.

Τοὺς τελευταίους, λοιπόν, τρισεῖμισι αἰῶνες «**κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος**», «παντοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη» καὶ διεκηρύχθη ὅτι ἡ «Μικρὰ Ρωσία» ὑπαγόταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Συνεπῶς, ἡ ἐκκλησιατικὴ ἐμπειρία-παράδοση ἔχει πανορθόδοξως ἀποφανθεῖ καὶ ἐναπόκειται σὲ ἓνα ἕκαστο, ὡς τοπικὲς Ἐκκλησίες καὶ ὡς πρόσωπα ὁ σεβασμὸς τῆς.

A. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΑΡΑΝΟΗΣΕΩΝ (ἡθελημένων καὶ μὴ...)

1. ΠΟΙΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ;

Ἀσφαλῶς, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπὸ προϋποθέσεις[44]!

Τίποτα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν γίνεται χωρὶς τὶς προϋποθέσεις, τὶς ὁποῖες ἔχει θεσμοθετήσῃ ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Μόνο ὁ πάπας μπορεῖ νὰ ἐνεργεῖ ἄνευ προϋποθέσεων ὡς ...ἀλάθητος! Βέβαια, ἀκόμα καὶ αὐτὸς μόνο ὅταν ὁμιλεῖ *ex cathedra*, ὄχι πάντοτε...

2. ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ;

Ἀσφαλῶς, Ναί! Ὅμως, ὑπὸ προϋποθέσεις.

Διότι κανένα δικαίωμα στὴν Ἐκκλησία δὲν ὑφίσταται ἀπροϋπόθετα. Προσοχή, ὅμως: Μόνο ἡ Ἐκκλησία δικαιούται τὴν αὐτοκεφαλία... Οὔτε τὸ κράτος, οὔτε θρησκευτικὲς ομάδες...

B. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ καὶ τὰ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΙΜΗΣ

Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες πρωταρχικό και κύριο μέλημα της Έκκλησίας ήταν ή με κάθε τρόπο και μέσο **διακράτηση της έν Αληθεία ενότητάς Της**. Αυτό έπεδίωξε και με τη διοικητική Της διάρθρωση. Αρχικά, στο επίπεδο της άπλης εκκλησιαστικής έπαρχίας, τόνισε την επισκοπική διακονία και την επιφόρτισε με αύξημένη διοικητική ευθύνη, ενώ πολύ σύντομα συνέστησε ευρύτερες διοικητικές μονάδες στις οποίες υπάγονταν περισσότερες εκκλησιαστικές έπαρχίες (Μητροπολιτικό σύστημα ή της Έξαρχίας), και αργότερα, στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο (451) υπερέψωσε όρισμένους Θρόνους σε Πατριαρχεία παρέχοντάς τους «**πρεσβεΐα τιμής**» και υπερμητροπολιτική αρμοδιότητα (Ρώμη, Κωνσταντινούπολη, Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Ίεροσόλυμα). Η σύμπραξη και συνεργία των εκκλησιαστικών έπαρχιών σε όρισμένα ζητήματα συντελεΐτο σε Συνόδους (Τοπικές, Έπαρχιακές, Πατριαρχικές, Ένδημοΰσες, Οικουμενικές κλπ), στις οποίες προσέρχονταν οι επίσκοποι κομίζοντας το εκκλησιαστικό φρόνημα των υπ'αυτών έπαρχιών. Έτσι, έχουμε από τους πρώτους χρόνους πολυάριθμες τοπικές Συνόδους να αντιμετωπίζουν διάφορα ζητήματα που απαιτούσαν κοινή αντιμετώπιση. Αύτη ή “λογική” της εκκλησιαστικής διάρθρωσης “άντεξε” στο χρόνο και στις μεταβληθείσες ιστορικές συνθήκες (Βυζαντινή Αυτόκρατορία, εξέπλωση Ίσλάμ, πτώση Κωνσταντινουπόλεως, Όθωμανική κυριαρχία, νεότερα έθνικά κράτη) και προσαρμοσμένη ισχύει και σήμερα στην Όρθόδοξη Έκκλησία. Βέβαια, τα πέντε, αρχικά, Πατριαρχεία, μειώθηκαν σε τέσσερα με την αποστασία της Ρώμης από την Έκκλησία (1054 μΧ) και στη συνέχεια αύξήθηκαν σε 14 τοπικές Αυτόκέφαλες εκκλησιαστικές οντότητες (Πατριαρχεία και Αυτόκέφαλες Έκκλησίες). Σκοπός αύτης της διαρθρώσεως είναι ή **ένότητα της Έκκλησίας**, ή οποία για την εκκλησιαστική παράδοση είναι μεΐζον ζήτημα, παράλληλα με την **πιστότητα στην αποκαλυφθεΐσα ευαγγελική αλήθεια**.

Θεμελιώδεις κανονικές αρχές, που διέπουν όλόκληρη την εκκλησιαστική παράδοση είναι ό σεβασμός στην **έδαφική κανονική δικαιοδοσία** κάθε τοπικής Έκκλησίας και ή **κανονική δικαιοδοσιακή πληρότητα**, δηλαδή, ότι κάθε τοπική Έκκλησία – ανεξάρτητα με το μέγεθος ή την ιστορία της ή τη “δύναμή” της – είναι απολύτως κυρίαρχη να διοικεί τα του οΐκου της χωρίς έξωθεν παρεμβάσεις από άλλες τοπικές Έκκλησίες. Με αυτό τον τρόπο αποθαρρύνεται ή άλαζονεία των ισχυρών Έκκλησιών, περιορίζεται ή καταδυνάστευση των μικροτέρων και αδυνάμων, εξασφαλίζεται ό σεβασμός μεταξύ των Έκκλησιών και τελικά επιτυγχάνεται το μέγα ζητούμενο που είναι ή **ένότητα της Έκκλησίας**.

Η όποιαδήποτε υπερόρια παρέμβαση χωρίς την άδεια της κανονικής Αρχής (έπισκόπου) στα έσωτερικά μιās εκκλησιαστικής έπαρχίας (έπισκοπής) ή τοπικής Έκκλησίας – άκόμα και ή άπλη ιεροπραξία – χαρακτηρίστηκε στην κανονική όρολογία ως «**εΐσπήδηση**» και επισύρει σοβαρές κανονικές ποινές (καθαΐρεση, άναθεματισμός). Η κανονική, συνοδική και σύνολη ή εκκλησιαστική παράδοση είναι έξαιρετικά αύστηρή, διότι ή συμπεριφορά αύτη ύποδηλώνει έλλειψη σεβασμού στην εκκλησιαστική τάξη και αίτία και άφορμή διχοστασίας και άταξίας και, τελικά, διάσπαση της

περιπόθητης ενότητας της Ἐκκλησίας.

Όταν όμως παρίστατο ζήτημα που κλονίζει την ἐκκλησιαστική ἐνότητα ἢ τὴν πιστότητα στὴν ἀλήθεια μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἐκαλεῖτο ἡ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία νὰ τὸ ἀντιμετωπίσει. Σὲ περίπτωση που ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία ἀρνεῖτο ἢ ἀδυνατοῦσε νὰ τὸ ἐπιλύσει ἀναλαμβάνονταν πρωτοβουλία καὶ συγκροτεῖτο **Σύνοδος περισσοτέρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν** (Τοπικὴ) ἢ ὅλων των Ἐκκλησιῶν (Πανορθόδοξη ἢ Οἰκουμενικὴ) που ἐπιλαμβάνονταν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος.

Στὴ διαδικασία αὐτὴ ἰδιαίτερα σημαντικὸς ἦταν ὁ ρόλος τῶν ἐπιφανῶν Θρόνων καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ **Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως**, ὁ ὁποῖος ἔχε τιμηθεῖ μὲ ἐξαιρετικὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» δεῦτερος στὴν τάξη μετὰ τὴν πρεσβυτέρα Ρώμη (κανόνας Β-3, Δ-28 καὶ Στ-39) καὶ πρῶτος πλέον, μετὰ τὴν ἀποστασία τῆς Ρώμης.

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ ἔκπτωση τῆς «περιωνύμου Ρώμης» ὀφείλετο, μεταξύ ἄλλων, καὶ στὴν ἀλλοίωση τοῦ χαρακτήρα τῶν «πρεσβειῶν τιμῆς» που ἀδιαμφισβήτητα τῆς ἀναγνώριζε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία. Θέλησε ὁ **πάπας νὰ μετατρέψει τὴν τιμητικὴ πρωτοκαθεδρία σὲ δικαιοδοτικὴ ἐξουσία**. Ἔτσι, σιγὰ-σιγὰ διαμορφώθηκε τὸ **παπικὸ ἐξουσιαστικὸ πρωτεῖο**: ἡ ἀπαίτηση νὰ ἐπεμβαίνει αὐτὸς μόνος σὲ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία ὅταν ἐδημιουργεῖτο κάποιο πρόβλημα, χωρὶς τὴν κοινὴ ἐν Συνόδῳ διαβούλευση μὲ τοὺς ἄλλους ὁμοθρόνους του. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία σεβόμενη τὸ **συνοδικὸ σύστημα** ἀρνεῖται κατηγορηματικὰ τὸ παπικὸ πρωτεῖο ἐξουσίας καὶ προτείνει **τὴν ἐν Συνόδῳ κοινὴ διαβούλευση** καὶ ἐπίλυση τῶν ζητημάτων που ἅπτονται τῶν κοινῶν μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ζητημάτων ἢ μειζόνων ζητημάτων που κλονίζουν τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» συνίστανται – μεταξύ ἄλλων – ὄχι στὴν ἐξουσία λήψεως ἀποφάσεως (αὐτὸ εἶναι παπικὸ πρωτεῖο ἐξουσίας) γιὰ ἓνα ζήτημα, ἀλλὰ στὴν **πρωτοβουλία καὶ τὸ συντονισμό** τῶν ἀρμοδίων (προκαθημένων ἢ ἐκπροσώπων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν) γιὰ κοινὴ ἐν Συνόδῳ **διαβούλευση καὶ συναπόφαση** ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος. Τὴν πρόσκληση, τὴν προεδρία, τὸ συντονισμό, τὴν πρὸς τὰ ἔξω ἔκφραση τῆς συνοδικῆς ἀπόφασης, τὴν ὑλοποίησή της, ἀσφαλῶς, τὴν ἔχει ὁ τιμηθεὶς μὲ τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» Θρόνος, δηλαδὴ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναμφισβήτητα, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπὸ αἰώνων πράξη καὶ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας σὲ σοβαρὰ διεκκλησιαστικὰ ζητήματα. Μόνο σὲ δύσκολες ἱστορικὰ συνθήκες ἢ σὲ ἐξαιρετικὰ ἐπείγουσες περιπτώσεις μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ ἡ κατ' οἰκονομία, πρὸς καιρὸν ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ αὐτὴ παράδοση. Ἡ ἐξαίρεση, ὅμως, αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ μετατραπεῖ σὲ κανόνα καὶ ἀκρίβεια. Ἐπίσης, ἐξαίρεση ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω πρακτικὴ διακαιολογεῖται μόνο σὲ περίπτωσι αἰρέσεως καὶ ὄχι σὲ ἀπλὸ κανονικὸ ζήτημα.

Ἡ ὑπέρβαση τῶν ἀνωτέρω ἀπὸ τὸ Θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀπόπειρα Αὐτοῦ νὰ ἀποφασίζει κυριαρχικὰ γιὰ κανονικὸ ζήτημα που ἀφορᾷ ἄλλη ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία ἢ μία

διεκκλησιαστική υπόθεση συνιστά **απόπειρα επιβολής πρωτείου εξουσίας, παπικού χαρακτήρα**. Αυτό, ασφαλώς, δεν αποτελεί μία λεπτομέρεια ή παρωνυχίδα, που πρέπει να παραβλέψουμε προκειμένου να λυθεί ένα ζήτημα. **Όχι! Αυτό αποτελεί σοβαρότατη αλλοίωση θεμελιωδών αρχών του πολιτεύματος της Έκκλησίας**, που άπτεται της Όρθοδόξου **έκκλησιολογίας** και είναι βέβαιο πώς θα δημιουργήσει προβλήματα πολλά και δυσθεράπευτα. Η εκκλησιαστική ιστορία επιμαρτυρεί για τη σοβαρότητα του ζητήματος αυτού (βλ. έκπτωση της περιωνύμου Ρώμης...).

Γ. Η ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Είναι λίγο-πολύ γνωστό τί έχει συμβεί στην Ούκρανία. Ο ρωσικός και ούκρανικός λαός έχουν κοινή καταγωγή από τους Ρώς, οι οποίοι βαπτίστηκαν το 10^ο αί. στο Κίεβο. Έτσι το Κίεβο («**Μικρή Ρωσία**») είναι η πνευματική κολυμβήθρα των ρωσικών λαών και έχει ξεχωριστή θέση στην κοινή έθνική και θρησκευτική συνείδησή τους. Την ενότητα αυτή θέλησαν από πολύ νωρίς να διασπάσουν οι δυτικοί και χρησιμοποίησαν κάθε μέσο με αιχμή του δόρατος την **Ουνία** (Σύνοδος Βρέστης, 1596). Πολλές φορές το κατόρθωσαν αυτό, αλλά πάλι η ισχυρή πολιτιστική και πνευματική παράδοση επανένωνε το λαό. Ισχυρότατος παράγοντας **ένοποιητικός των ρωσικών λαών ήταν το Οικουμενικό Πατριαρχείο**, το οποίο με κάθε τρόπο προσπάθησε **να κρατήσει ενωμένες υπό μία εκκλησιαστική διοίκηση τη Μεγάλη (Μόσχα) και Μικρή (Κίεβο) Ρωσία, στην κανονική δικαιοδοσία του οποίου υπάγονταν μέχρι τα μέσα του 15ου αιώνα[45]**. Οι δυτικές δυνάμεις ποτέ δεν παραιτήθηκαν από την προσπάθειά τους να διασπάσουν την πνευματική, πολιτιστική και διοικητική ενότητα Μεγάλης-Μικρής Ρωσίας[46].

Όσο υπήρχε πολιτική ενότητα (τσαρική αυτοκρατορία και αργότερα ΕΣΣΔ) οι διασπαστικές δυνάμεις δεν μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν και η εκκλησιαστική ενότητα ήταν γενικά απρόσβλητη. Μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ και την πολιτική ανεξαρτητοποίηση της Ούκρανίας **οι ΗΠΑ και οι εύρωπαϊκές δυνάμεις θέλησαν να αποσπάσουν την Ούκρανία από την έπιρροή της Ρωσίας και να την εντάξουν στους δικούς τους πολιτικούς και στρατιωτικούς σχηματισμούς**. Για να το πετύχουν αυτό έπρεπε να προσβάλουν τη ένοπιό δύναμη των ρωσικών λαών, δηλαδή την Έκκλησία. Έτσι, ενώ ο Ούκρανικός λαός παρέμενε ενωμένος υπό μία πνευματική-εκκλησιαστική διοίκηση, οι φιλοδυτικές πολιτικές ήγεςίες άγωνίστηκαν για εκκλησιαστική χειραφέτηση από το Πατριαρχείο της Μόσχας στο οποίο **υπαγόταν έδω και τρεισήμισι αιώνες άνελλιπώς**. Την επ' αυτού πλούσια επιχειρηματολογία την είχε «έτοιμη» ήδη από το 1833 ο δικός μας Θεόκλητος Φαρμακίδης και υπάρχει ήδη προηγούμενο «έπιτυχοῦς» ὑλοποίησης (Ελλάδα, 1833-1850)... Η Μόσχα επικαλούμενη την κανονική ἐπὶ τῆς Ούκρανίας δικαιοδοσία της (που **έχει ἀναγνωριστεί πανορθόδοξως τοὺς τελευταίους τρεῖς αἰῶνες**), την ιστορία, την ενότητα της

ἐκκλησιαστικῆς ρωσικῆς παράδοσης, τὸ γεγονὸς ὅτι κοιτίδα-κολυμβήθρα τῶν Ρώσ (ὅλων τῶν ρωσικῆς καταγωγῆς φυλῶν καὶ λαῶν) εἶναι τὸ Κίεβο κοκ ἀρνήθηκε νὰ χορηγήσει τὴν ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτηση. Καὶ αὐτὴ τὴν ἐπιχειρηματολογία τῆς τὴν “ἐτοίμασε” ὁ δικός μας Κωνσταντῖνος Οἰκονόμου!

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι ὅτι οἱ Οὐκρανοὶ ἐπίσκοποι τό 1991-1992 ζήτησαν ἐγγράφως τὴν χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου **ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρωσίας καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**, διότι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοσυνειδησίαν ὑπάγονταν κανονικὰ ὑπὸ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Μόσχας καὶ **ὄχι τοῦ Κωνσταντινουπόλεως**[47]. Καὶ ἐκ τῶν Οὐκρανῶν ἐπισκόπων τῶν σχισματικῶν ὁμᾶδων τοῦ Φιλαρέτου (Ντενισένκο) καὶ Μακαρίου (Μαλέτιτς), οἱ ὅποιοι σήμερα ὑπεραμύνονται τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπειδὴ τοὺς χορήγησε τὸ «αὐτοκέφαλο», πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια **θεωροῦσαν ὡς «μητέρα Ἐκκλησίᾳ» τὴν Μόσχα καὶ σὲ αὐτὴ ἀπευθύνθηκαν** γιὰ νὰ τοὺς χορηγήσει τὴν Αὐτοκεφαλία...

Ἡ Μόσχα δὲν συμφώνησε μὲ τὴν παροχὴν αὐτοκεφάλου καὶ δὲν προώθησε τὸ αἶτημα τῶν Οὐκρανῶν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ διορθόδοξη διαβούλευση καὶ ἀπόφαση. Ἡ Μόσχα ἀντὶ Αὐτοκεφαλίας ἔχει παραχωρήσει ἀπὸ τὸ 1990 στὴν Οὐκρανία **πλήρη ἐκκλησιαστικὴ Αὐτονομία**, διακρατώντας ὅμως τὴν ἐνότητα μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἡ **Αὐτονομία τῆς Οὐκρανίας εἶναι εὐρύτατη**: Σύμφωνα μὲ τὸ Καταστατικὸ τῆς[48] «*Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἀνεξάρτητη καὶ αὐτόνομη στὴ διοίκηση καὶ ὀργάνωσίν της*» (ἄρθρο I,1), ἔχει δική της Σύνοδο Ἱεραρχίας στὴν ὁποία συμμετέχουν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς Οὐκρανίας (ἄρθρο I,2), ἡ ὁποία ἐπιλαμβάνεται «*ὅλων τῶν θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν στὴ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας*» (ἄρθρο III, 6). Ἡ Σύνοδος τῆς Οὐκρανίας **χωρὶς τὴ συμμετοχὴ ἐκπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας** ἐκλέγει κυριαρχικὰ τοὺς ἐπισκόπους τῆς (**δίκαιο χειροτονιῶν-jus ordinandi**), ἀκόμα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπό της (μὲ τὸν ἱστορικὸ τίτλο: «*Μητροπολίτης Κιέβου*») (ἄρθρο III, 9) καὶ ἀσφαλῶς ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα κρίσεως τῶν ἀνωτέρω (**δίκαιο κρίσεως-jus jurandi**) (ἄρθρο 8). Ἐπίσης, «*ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας μπορεῖ νὰ ἀνακοινῶναι τὴν κατάταξη νέων Ἀγίων καὶ νὰ δέχεται τὶς λειτουργικὰς ἀκολουθίας, ποὺ συνθέτονται πρὸς τιμὴν τους*» (ἄρθρο III,7). Ἐπὶ πλέον, ἡ Σύνοδος τῆς Οὐκρανίας κυριαρχικὰ **ψηφίζει καὶ τροποποιεῖ τὸν Καταστατικὸ τῆς Χάρτη** (ἄρθρο II,7)! Γιὰ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς **δὲν ἀπαιτεῖται ἐγκριση ἀπὸ τὴ Μόσχα** οὔτε ἡ Μόσχα ἔχει δικαίωμα ἀρνησικυρίας (**veto**) στὴν ὅποια συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Οὐκρανίας. Τέλος, ὁ Μητροπολίτης Κιέβου συμμετέχει στὴ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας ὡς πρῶτος τῇ τάξει.

Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ **Οὐκρανία ἀπολαμβάνει καθεστῶτος πλήρους ἀνεξαρτησίας ὑπὸ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Μόσχας**, ἀλλὰ στὶς διορθόδοξες σχέσεις συμμετέχει ὡς ἐπαρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας.

Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ Αὐτονομία ποὺ ἔχει ἐξασφαλίσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας εἶναι

πολύ ευρύτερη από αυτή που έχει παραχωρηθεί από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις **Αυτόνομες Έκκλησίες της Φινλανδίας και της Έσθονίας** και στην ήμιαυτόνομη **Έκκλησία της Κρήτης: α)** Στην Έκκλησία της Έσθονίας «*ή έκλογή, ή χειροτονία και ή αντικατάσταση του μητροπολίτη θα ενεργούνται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενώ των άλλων επισκόπων από τον μητροπολίτη*»[49], **β)** παρομοίως και στην Έκκλησία της Φινλανδίας[50], ενώ **γ)** στην Έκκλησία της Κρήτης ή έκλογή των μητροπολιτών γίνεται υπό της Επαρχιακής Συνόδου και του Αρχιεπισκόπου από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Βάσει των ανωτέρω δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την αξιολόγηση του καθηγητού Φειδά για το Αυτόνομο καθεστώς της Έκκλησίας της Ουκρανίας όταν γράφει σε πρόσφατο άρθρο του: «*ή Ορθόδοξη Έκκλησία Ουκρανίας έχει δηθεν σήμερα, ... μία **έκκλησιαστική αυτόνομία** και μία **έσωτερική διοικητική ανεξαρτησία**, κατ' αναφοράν όμως προς τό Πατριαρχείο Μόσχας... Βεβαίως, ή ιδιότυπη αυτή **έπαχθής ανεξαρτησία** κατοχυρώνεται μέ τόν Καταστατικό Χάρτη της, αφού ή **Ι. Σύνοδος της Έκκλησίας της Ουκρανίας** **έκλέγει και χειροτονεί όχι μόνο όλους τους αρχιερείς της Ουκρανίας, αλλά και τόν Προκαθήμενό της Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας**. Εν τούτοις, τό αυτό καθεστώς της **έπαχθούς ανεξαρτησίας** της Έκκλησίας Ουκρανίας **σχετικοποιείται και αποδυναμώνεται** από τήν **άντικανονική αξίωση** του Πατριαρχείου Μόσχας να είναι ο Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου του Πατριαρχείου Μόσχας, για να εκφράζεται προφανώς ή **αυθαίρετη αξίωση** της πλήρους υπαγωγής της στην κανονική του δικαιοδοσία»[51]. Σημειώνεται ότι ή κατά τόν καθηγητή «**άντικανονική αξίωση** του Πατριαρχείου Μόσχας να είναι ο Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου του Πατριαρχείου Μόσχας» προβλέπεται από τόν Καταστατικό Χάρτη του 1945, ο οποίος εγκρίθηκε από Σύνοδο στη Μόσχα **μέ τη συμμετοχή σχεδόν όλων των Όρθοδόξων Τοπικών Έκκλησιών και του Οικουμενικού Πατριαρχείου** συμπεριλαμβανομένου, όπως ο ίδιος ο καθηγητής παλαιότερα σημείωνε[52]. Επί πλέον δέ, ακόμα και ή **Σύνοδος της Κρήτης** στή σχετική απόφασή της για τό αυτόνομο προβλέπει τή δυνατότητα της συμμετοχής του Πρώτου της αυτόνόμου Έκκλησίας «*είς τήν Σύνοδον της Αυτόκεφάλου Έκκλησίας*» (§ 1δ). Συνεπώς, **πού έγκειται ή αντικανονικότητα της συμμετοχής;***

Σήμερα στη Σύνοδο της Ιεραρχίας της Αυτόνομης Όρθόδοξης Έκκλησίας της Ουκρανίας συμμετέχουν περίπου **90 επίσκοποι** που διαποιμαίνουν **53 επαρχίες**. Της Συνόδου προϊστάται ως Μητροπολίτης Κιέβου ο Επίσκοπος Ονούφριος, ο οποίος και συμμετέχει ως μόνιμο μέλος της Συνόδου του Πατριαρχείου της Μόσχας. Στην Αυτόνομη Έκκλησία της Ουκρανίας υπάγονται περίπου **12.500 ένορίες**[53] και **250 Ι. Μονές** (οί σπουδαιότερες **Μονές της Ουκρανίας** – Λαύρα των Σπηλαίων του Κιέβου, Λαύρα Ποτσάεφ), στις όποιες έγκαταβιούν περισσότεροι από **5.000 μοναχοί**. Η Αυτόνομη Έκκλησία της Ουκρανίας μέχρι τό 2018 ήταν **αναγνωρισμένη από όλες τις Όρθόδοξες Έκκλησίες, ακόμα και από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως ή Έκκλησία που εκφράζει τους Όρθοδόξους της Ουκρανίας**.

Δ. ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ ΣΧΙΣΜΑ: ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ καί ... ΑΥΤΟΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Οὐκρανοὺς ἐπισκόπους καὶ οἱ Ἱ. Μονὲς ποὺ εἶχαν ζητήσει τὸ Αὐτοκέφαλο ἀπὸ τὴ Μόσχα ἔμειναν ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν **εὐρύτατη αὐτονομία** ποὺ παραχωρήθηκε στὴν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας καὶ **δὲν ἐπέμειναν πλέον στὸ αἶτημα γιὰ αὐτοκεφαλία**.

Ὅρισμένοι ὅμως ἀπὸ τοὺς Οὐκρανοὺς ἐπισκόπους **ἀποσχίσθηκαν** ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας καὶ συγκρότησαν τὴν αὐτοανακηρυχθεῖσα «Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας-Πατριαρχεῖο Κιέβου», τῆς ὁποίας ἡγέτης εἶναι ἀπὸ τὸ 1995 ὁ πρῶν Μητροπολίτης Κιέβου Φιλάρετος (Ντενισένκο).

Μία ἄλλη σχισματικὴ ὁμάδα ἐπανίδρυσε τὸ 1990 τὴν σοβιετικῆς ἐμπνεύσεως, προβληματικῆς κανονικότητας καὶ ἀνύπαρκτης ἱερωσύνης «*Οὐκρανικὴ Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία*» (πρῶτη ἵδρυση τὸ 1921). Ἡγέτης τῆς ὁμάδας αὐτῆς εἶναι ἀπὸ τὸ 2015 ὁ Μακάριος (Μαλέτιτς).

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ Μακάριος ἔλκει τὴ χειροτονία καὶ γενικότερα τὴν ἐκκλησιαστικὴ του «καταγωγή» ἀπὸ τοὺς «**σαμοσφιάτοι**»[54], τὴν «**μερίδα τῶν αὐτοχειροτονήτων**» – κατὰ τὸν Μητροπολίτη Σάρδεων (τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου) **Μάξιμο**[55] – ἢ «**τῶν ἀ(αὐτο)χειροτόνητων**» – κατὰ τὸν καθηγητὴ Π. Μπούμη[56]! Πιο συγκεκριμένα: Ὁ **καθηρημένος ἱερέας καὶ στὴ συνέχεια αὐτοχειροτόνητος «ἀρχιεπίσκοπος» Vasyl Lypkivsky**[57], συνέστησε τὸ 1921 τὴν «Οὐκρανικὴ Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» καὶ ἔλαβε τὸν τίτλο «Μητροπολίτης Κιέβου καὶ πάσης Οὐκρανίας»! Ἐπισημαίνεται γιὰ νὰ γίνει κατανοητὴ ἡ σοβαρότητα τοῦ ζητήματος γιὰ ὅλη τὴν Ὁρθοδοξία ὅτι ἡ ὁμάδα τοῦ αὐτοχειροτόνητου Vasyl Lypkivsky «**στὶς ἀρχὲς τοῦ 1924 εἶχε 30 ἐπισκόπους καὶ περίπου 1.500 ἱερεῖς καὶ διακόνους ποὺ ὑπηρετοῦσαν σὲ σχεδὸν 1.100 ἐνορίες**», ἐνῶ ἔχει γίνε διασπορά τῆς σὲ Εὐρώπη καὶ Ἀμερική! Γιὰ σκεφτεῖτε, 30 «ἐπισκόπους» ἀπὸ ἓνα καθηρημένο παπὰ ποὺ αὐτοχειροτονήθηκε σὲ «ἀρχιεπίσκοπο»!

Αὐτὸν τὸν **καθηρημένο ἱερέα** καὶ στὴ συνέχεια **αὐτοχειροτόνητο «ἀρχιεπίσκοπο» Vasyl Lypkivsky** τίμησε μὲ **ἀνδριάντα**[58] ὁ νέος «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος στὶς 18.1.2019, ἐνῶ ὁ **Μακάριος (Μαλέτιτς)** τὸν τίμησε στὶς 27.11.2018 ὡς «**ἱερομάρτυρα**»[59]!

Ἐπὶ πλέον δέ, ὁ Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος στὴν ἀπὸ 31.12.18 ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βαρθολομαῖον τονίζει μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση τὴν ἀνύπαρκτη ἀρχιερωσύνη τοῦ Μακαρίου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ὁμάδος, σημειώνοντας ἐπὶ λέξει: «*Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Μακάριος Μαλέτιτς ἀπεσχίσθη, ἱερεύς τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας ὧν, οὐδέποτε ἔχων τὴν κανονικὴν εἰς*

ἐπίσκοπον χειροτονίαν. Ἡ «χειροτονία» τούτου, ὡς καὶ αἱ «χειροτονίαι» τῆς σεβαστῆς μερίδος τῆς «ἱεραρχίας» τῆς οὕτως λεγομένης «Οὐκρανικῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἦν εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινου-πόλεως, ἀνάγεται, διὰ τῶν προκατόχων τούτου, εἰς **καθαιρεθέντα ἀρχιερέα**, τὸν τελέσαντα τὰς πράξεις ταύτας **ὁμοῦ μετὰ αὐτοκλήτου τινος Βίκτωρος Τσεκάλιν**, τοῦ ποτε διακόνου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ **οὔτε τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν σχόντος ποτὲ**. Ἡ ἀποδοχὴ εἰς τὴν κοινωνίαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν τοιούτων προσώπων ἄνευ ἐξετάσεως τῶν ὡς ἄνω, ὑπονομεύει τὴν κανονικὴν διαδοχὴν τῶν χειροτονιῶν, ὁδηγοῦσα εἰς βαρείας καὶ καταστροφικὰς διὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμενικὴν Ὁρθοδοξίαν συνεπείας» [60].

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν περίφημο **Βίκτωρος Τσεκάλιν**, τὸν **ἀπατεῶνα τοῦ κοινοῦ Ποινικοῦ Δικαίου**, παραπέμπουμε σὲ ἀνατριχιαστικὸ δημοσίευμα τοῦ «ΡΟΜΦΑΙΑ», τὸ ὁποῖο παραθέτουμε στὸ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄ (σ. 56-57 τῆς παρούσης) καὶ διερωτώμαστε: ὅσοι “ἀποκατέστησαν” στὴν ἀρχιερωσύνη τὸν Μακάριο καὶ τὴν παρέα του ἢ ὅσοι ἀποδεχθοῦν τὴν “ἀποκατάσταση” **δὲν καταλαβαίνουν τί κάνουν ἢ δὲν πιστεύουν τίποτα; Ἐλεος, Θεέ μου!**

Συνεπῶς, τίθενται σοβαρότατα ἐρωτηματικά ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἐκκλησιολογικὸ ἥθος τοῦ «προκαθημένου» Ἐπιφανίου καὶ τοῦ Μακαρίου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν κανονικότητα τῆς εἰς ἐπίσκοπο «χειροτονίας» τοῦ σημερινοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μίας μερίδος, τοῦ Μακαρίου (Μαλέτιτς), καὶ τῶν ὑπ’ αὐτοῦ χειροτονηθέντων, ὄχι μόνο ἐπειδὴ ἀνήκουν σὲ σχισματικὴ ὁμάδα ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ **δὲν ὑπάρχει ἀποστολικὴ διαδοχὴ!** Εἶναι ἀπορίας ἄξιο καὶ ἐπιτείνει τὶς ἀνησυχίες τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἀναφέρθηκε καθόλου στὸ σοβαρότατο αὐτὸ ζήτημα στὶς ἐπίσημες ἀνακοινώσεις Του. **Σιωπᾷ...**

Οἱ δύο πιδὲ πάνω ὁμάδες κηρύχθηκαν σχισματικὲς ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ **στὴν ὁποία κανονικῶς ὑπάγονταν**, μὲ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται γιὰ τὴν ἡγεσία τους. Ἔτσι, ὁ ἀρχηγὸς τῆς αὐτοαποκαλούμενης «Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας-Πατριαρχεῖο Κιέβου», αὐτοανακηρυχθεὶς (!) μάλιστα σὲ «Πατριάρχη Κιέβου καὶ πάσης Ρωσίας» **Φιλάρετος καθαιρέθηκε τὸ 1992 γιὰ σωρεία κανονικῶν ἐγκλημάτων – καὶ ὄχι «γιατὶ ἐζήτησε Αὐτοκέφαλο. Τίποτα ἄλλο»**, ὅπως ἀτυχῶς ἀνέφερε ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος[61] – καὶ στὴ συνέχεια **ἀναθεματίστηκε** (1997) ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας στὴν ὁποία κανονικῶς ὑπαγόταν. Οἱ ποινὲς αὐτὲς **ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀπαντώντας στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου σχετικὰ μὲ τὴν καθαίρεση τοῦ Φιλαρέτου σημείωσε: «Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, **ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα** τῆς ὑφ’ Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας **ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα** περὶ τοῦ ἐν λόγω, **μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδήτινα δυσχέρειαν** εἰς τὴν καθ’ Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν»[62]. Γιὰ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλαρέτου

(1997) σημειώνει σὲ ἐπιστολὴ τοῦ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πρὸς τὸν Πατριάρχη Μόσχας:
«*Λαβόντες γινώσιν τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως, ἀνακοινώσαμεν ταύτην τῇ Ἱεραρχίᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ προεστρεψάμεθα αὐτὴν ὅπως **οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν** ἔχη τουντεῦθεν μετὰ τῶν εἰρημένων»*»[63].

Ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν πιὸ πάνω ἀπὸ 26.8.1992 ἐπιστολὴ ὁ καθαιρεθεὶς Φιλάρετος ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ ἀμέσως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς ἔστειλε στὴ Μόσχα ἀντιπροσωπεῖα (Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννης καὶ Ἐπίσκοπο Σκοπέλου) «*ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας*». Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ καθαιρεθεὶς Φιλάρετος κάνοντας χρῆση τῆς **ἐκκλήτου προσφυγῆς** προσέφυγε ἢ, κατὰ κυριολεξίαν, προσέτρεξε, ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ Αὐτὸ ἐξετάζοντας μὲ αὐξημένο αἶσθημα εὐθύνης καὶ μὲ τὴ δέουσα σοβαρότητα τὴν ἐκκλητο προσφυγὴ τοῦ ἀπέστειλε ἀντιπροσωπεῖα στὴ Μόσχα «*ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας*». Ἡ ἀπόφασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῆς ἀνωτέρῳ ἐκκλήτου προσφυγῆς τοῦ καθαιρεθέντος Φιλαρέτου **ἦταν ἀπορριπτικὴ** μὲ τὴ σαφὴ δήλωσις ὅτι «*Ἡ Ἀγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιν τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγω, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδῆτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ' Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν*».

Ἐγράφη ὅτι ὁ Φιλάρετος εἶχε ἀποστείλει πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὰ προηγούμενα 26 χρόνια (ἀπὸ τὴν καθάρσεσίν του τὸ 1992-2018) **ἔξι**[64] **ἐκκλήτους προσφυγές**, τὶς ὁποῖες τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μόλις στὶς 9-11.10.2018 ἐξέτασε[65]. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶναι τουλάχιστον ἀπρεπὴς καὶ ἀσεβὴς γιὰ ἓνα ὕψιστο ἐκκλησιαστικὸ Θεσμό, αὐτὸν τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀδυνατῶ νὰ δεχθῶ ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ «φύλακας τῆς κανονικῆς τάξεως» στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν περιφρονοῦσε καὶ καθυστεροῦσε ἐπὶ ... 26 χρόνια νὰ ἀποφανθεῖ ἐπὶ τῆς ἐκκλήτου προσφυγῆς ἐνὸς πρώην Μητροπολίτη τῆς περιφήμου καὶ ἱστορικῆς Μητροπόλεως Κιέβου μὴ ὑπολογίζοντας τὶς σοβαρὲς συνέπειες ποῦ ἔχει ἡ καθυστέρηση αὐτὴ γιὰ τὸν ἀδίκως (;) καταδικασθέντα, τὴν τοπικὴ Ἐκκλησίαν καὶ σύνολον τὴν Ὁρθοδοξίαν! Ἄν στὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη ἡ κωλυσιεργία στὴν ἀπονομὴ δικαίου εἶναι καταδικαστέα ἀπὸ τὸ κοινὸ περὶ δικαίου αἶσθημα, διότι καταλήγει, τελικά, σὲ ἄρνησις ἀπονομῆς τοῦ δικαίου, πόσο μᾶλλον στὴν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη! Γιατί εἶναι **ἐγκλημα κανονικὸ καὶ ἀνθρωπιστικὸ** ὁ Φιλάρετος, γέροντας **90 ἐτῶν** (γεννηθεὶς 23.1.1929) νὰ ἔχει ὑποβάλει **ἔξι φορές ἐκκλητο** προσφυγὴ διαμαρτυ-ρόμενος ὅτι τοῦ ἐπιβλήθηκε ἄδικη καὶ ἀντικανονικὴ ποινὴ καὶ **νὰ περιμένει 26 χρόνια γιὰ νὰ ἀποφανθεῖ ἡ «Μητέρα Ἐκκλησία»**; Καὶ μάλιστα, τί ποινὴ! Καθαίρεσις καὶ ἀναθεματισμός! Ὑπάρχει χειρότερη ποινὴ γιὰ ἓναν κληρικό; Καὶ ἐπὶ 26 χρόνια τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο

“σφύριζε” αδιάφορα κωλυσιεργώντας να αποδώσει δικαιοσύνη; Είναι αδιανόητο, είναι απαράδεκτο, είναι ανήθικο, είναι αποκρουστικό από κάθε άποψη! Είναι, τουλάχιστον, **κατάχρηση του δικαιώματος** να δέχεται έκκλητο προσφυγή και συνεπώς υποσκάπτει το δικαίωμά Του περί της έκκλητού...

Όμως, τίποτα από αυτά δεν συνέβη! Τὰ ἀνωτέρω δὲν ἀφοροῦν στὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο! Διότι, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία Μόσχας-Κωνσταντινουπόλεως τὴν περίοδο 1992-1997, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀντέδρασε στὴν ὑπόθεση τῆς καταδίκης τοῦ Φιλαρέτου μὲ τὴ **δέουσα σοβαρότητα** γιὰ ἓνα τόσο κρίσιμο ζήτημα, μὲ **ἀστραπιαία ταχύτητα** ὥστε νὰ μὴν συντηρεῖται ἡ ἐπιζήμια γιὰ ὅλες τὶς πλευρὲς ἐκκρεμότητα καὶ κυρίως μὲ **ἀπόλυτη συνέπεια** στὴν μακραίωνη παράδοσή Του. Τὰ δεδομένα εἶναι σαφῆ: Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο **σὲ διάστημα μόλις 76 ἡμερῶν ἀπὸ τὴν καθαίρεση τοῦ Φιλαρέτου ἀποφάνθηκε καὶ τὸ ζήτημα ἀπὸ ἱεροκανονικῆς πλευρᾶς ἔκλεισε!** Ὁ Φιλάρετος καθαιρέθηκε στὶς 11.6.1992, ἀκολούθως ἐπισκέφθηκε προσωπικὰ τὴν Κωνσταντινούπολη προσβάλλοντας τὴν ἀπόφαση καθαιρέσεως, τὸ Πατριαρχεῖο ἀπέστειλε **ἀμέσως** στὴ Μόσχα ἐπιτροπὴ ἀρχιερέων νὰ ἐξετάσει ἀπὸ κοντὰ τὸ ζήτημα καὶ στὶς 26.8.1992 (δηλ. σὲ μόλις 76 μέρες ἀπὸ τὴν καθαίρεση!) ἀπεφάνθη καὶ ἐνημέρωσε τὴν ἀρμόδια ἐπ’ αὐτοῦ Ρωσικὴ Ἐκκλησία: «*Ἡ Ἀγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνώριζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ’ Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγῳ, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδήτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ’ Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν*». Οἱ ὑπόλοιπες ἐκκλητες προσφυγὲς δὲν ἔχουν κανένα, πλέον, λόγο.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας γιὰ τὴν καθαίρεση καὶ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλαρέτου **γίνεται δεκτὴ ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες χωρὶς καμία ἐξαίρεση, χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη συνεχῶς ἐπὶ 26 χρόνια.** Ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ: ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθήμενοι ἐπισκεπτόμενοι τὸ Κίεβο οὐδέποτε διανοήθηκαν νὰ ἔρθουν σὲ λειτουργικὴ κοινωνία ἢ ἔστω ἀπλὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Φιλάρετο, διότι τὸν ἀναγνώριζαν ὡς καθηρημένο καὶ ἀναθεματισμένο!

Συνεπῶς, δὲν μποροῦμε νὰ ἐρμηνεύσουμε οὔτε νὰ δικαιολογήσουμε πῶς μετὰ ἀπὸ 26 χρόνια ἔρχεται τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὶς 11.10.2018 καὶ ἀνατρέπει τὴ δική Του ἀπόφαση καὶ τὴν πανορθόδοξη συμφωνία καὶ συνείδηση ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ τόσο σοβαροῦ ζητήματος! Ἄν αὐτὸ γίνεαι ἀποδεκτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ξενίσει τυχὸν ἀπόφαση νὰ ἀρθεῖ ἀκόμα καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς τοῦ Διοσκόρου γιὰ νὰ “ἀποκατασταθεῖ” ἡ ἐνότητά μὲ τοὺς Μονοφυσῖτες (παρακαλῶ μὴ μὲ κατηγορήσετε ἐπιπόλαια ὅτι δὲν ξέρω τί λέω...).

Θὰ πρέπει νὰ γίνεαι ἀπολύτως σαφές: **στὴν Οὐκράνία ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἡ κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκράνειας μὲ εὐρύτατη διοικητικὴ ἀνεξαρτησία-αὐτονομία ὑπὸ**

τὸ ὠμοφώριο τοῦ Πατριάρχου Μόσχας. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ εἶναι σὲ ὅλα τα ἐπίπεδα μία **ζωντανὴ καὶ ἀκμάζουσα Ἐκκλησία.** Οἱ κληρικοὶ ἀπὸ τὴν Πάτρα ποὺ συμμετεῖχαν τὸ 2013 στὴν ἀποστολὴ μεταφορᾶς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Πρωτοκλήτου στὸ Κίεβο (ἐορτασμὸς 1025 χρόνων ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τῶν Ρώσ) ἐπιμαρτυροῦν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές...

Οἱ ἄλλες δύο ὁμάδες – τοῦ Φιλαρέτου καὶ τοῦ Μακαρίου – ἦσαν **σχισματικές.** Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι **δὲν ὑπολογίζονται κἄν ὡς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ.** Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν τοὺς ἀναγνώριζε! Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶχε κοινωνία μαζί τους! Οἱ πρωταίτιοι τοῦ σχίσματος, κατὰ τὸν Ἰω. Χρυσόστομο, διαπράττουν τόσο σοβαρὸ ἀμάρτημα ποὺ **«οὔτε τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου δὲν τὸ ξεπλένει»!** Naί! Αὐτοὶ ἦσαν ὁ καθηρημένος Φιλάρετος καὶ ὁ ἐκ τῶν αὐτοχειροτονήτων Μακάριος!

Καὶ ὅμως, – τί φοβερό! – κατὰ παράβαση τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης καὶ τάξεως, αὐτοὶ ἦσαν οἱ συνομιλητὲς γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἡ ἀναγνωρισμένη ἀπὸ τὴν πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Δὲν ἔχει συμβεῖ, ἐξ ὅσων γνωρίζω, στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας παράδοση νὰ **περιφρονεῖται ἐντελῶς ἡ βούληση τῆς κανονικῆς καὶ ἀπὸ ὅλη τὴν Ὁρθοδοξία ἀναγνωρισμένης τοπικῆς Ἐκκλησίας** καὶ οἱ συνομιλίες γιὰ τὴν παραχώρηση αὐτοκεφαλίας νὰ γίνονται μὲ τοὺς ὑπαίτιους τοῦ σχίσματος!

Ε. «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ» ΣΧΙΣΜΑΤΙΚΩΝ

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς 9-11.10.2018 τῆς Ἱ. Συνόδου «ἀποκατέστησε» τοὺς Φιλάρετο καὶ Μακάριο καὶ τοὺς ὑπ’ αὐτοὺς ἱερεῖς στοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς τους καὶ ἀποκατέστησε τὴν κοινωνία μὲ τὶς σχισματικές τους ὁμάδες.

Ἀσφαλῶς, ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχισματικῶν στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μόνο χαρὰ προκαλεῖ σὲ κάθε πιστό, ἀρκεῖ νὰ εἶναι γνήσια καὶ ὄχι κίβδηλη, νὰ εἶναι εἰλικρινὴς καὶ ὄχι ὑποκριτικὴ, διότι σὲ τέτοια περίπτωσι τὰ προβλήματα ποὺ θὰ δημιουργήσῃ θὰ εἶναι τεράστια. Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ γνησιότητα καὶ τὴν εἰλικρίνεια θέτει ὁρισμένες προϋποθέσεις:

α) Νὰ ὑπάρχει **μετάνοια** ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν. Ὅταν δὲν ὑπάρχει συντριβὴ καὶ εἰλικρινὴς μετάνοια εἶναι ἀπολύτως βέβαιο ὅτι στὸ μέλλον θὰ δημιουργηθοῦν καὶ πάλι σοβαρότατα προβλήματα ἀπὸ τοὺς ἴδιους, διότι δὲν ἔχει περικοπεῖ ἡ αἰτία τῶν σχισμάτων, ποὺ εἶναι ὁ **ἐγωισμός.**

β) Οἱ σχισματικοὶ νὰ ἐπανέλθουν σὲ **κοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσχίσθηκαν,**

γιατί ἡ ἀποκατάσταση τῆς κοινωνίας μετὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθόδοξία συντελεῖται **ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας μετὰ τὴν τοπικὴν τοὺς Ἐκκλησίας**. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλαν πλευρά, **δὲ νοεῖται μία τοπικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀποκαταθιστᾷ τὴν κοινωνία μετὰ κληρικοὺς ποὺ ἀποσχίσθησαν ἀπὸ ἄλλαν Ἐκκλησίας**. Ἔτσι περιφρονεῖται ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ ἀθετεῖται ἡ βασικὴ καὶ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία ἡ **καταδικαστικὴ ἀπόφασις γιὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐγκλήματα μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ἰσχύει σὲ ὅλη τὴν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησία** (Ἀποστολικὸς-12, -32, Ἀντιοχείας-6, Καρθαγίνης-9)

γ) Κατ' ἄκρα οἰκονομία μποροῦν νὰ γίνουν ἀποδεκτοὶ στὸ βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης ποὺ ἀπέκτησαν ἐνόσω ἦσαν στὸ σχίσμα, ὅσοι εἶχαν χειροτονία μετὰ ἀδιάλειπτη ἀπο?

Μία πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/46541/>